

Naše bezpečnost není samozřejmost 2016

6.6.2016 natoaktual.cz str. 0 natoaktual.cz / Analýzy a komentáře
natoaktual.cz

František Mičánek, Centrum bezpečnostních a vojenskostrategických studií Univerzity obrany ; ;
V Poslanecké sněmovně se uskutečnil již třetí ročník národní **konference** „Naše bezpečnost není samozřejmost“, kde ve třech panelech již tradičně vystoupili odborníci na **bezpečnostní problematiku** a následně také představitelé politické reprezentace se svým pohledem na vývoj aktuální **bezpečnostní situace**.

Období mezi dvěma posledními ročníky **konference** bylo bezesporu opět turbulentní a bohaté na události. Ve středu pozornosti **bezpečnostní analytiků** stabilně zůstává hrozba ze strany Ruska a radikálního islámu jako zdroje terorismu, trojici doplnila silná migrační vlna jako následek pokračujícího **ozbrojeného konfliktu** v Sýrii a negativních dopadů nerovnoměrné globalizace. Žádný z uvedených fenoménů aktuálního **bezpečnostního prostředí** se však nedá označit jako nový jev, spíše jde o pokračování dlouhodobějších trendů.

Stále jsme se nezbavili pocitu překvapení z akceschopnosti našeho potenciálního protivníka. Zde by bylo na místě si odpovědět, zda za tím stojí naše neschopnost nebo extrémní kvality protivníka? V **Severoatlantické alianci** pak přirozeně nefunguje stejná percepce toho, kdo tím protivníkem skutečně je. Rozdílná akcentace jižních a východních hrozeb sice na **konferenci** nebyla příliš reflektována – o to větší realitou je ve skutečnosti. Jednota Aliance nicméně neznamená stejnou percepci hrozeb – v té se přirozeně budeme lišit – jednota znamená stejné úsilí v boji s nimi.

Minimálně pro otázku Ruska pak platí, že stále není jasno, co skutečně odstraší takto silného aktéra se schopností synergicky využívat všechny pilíře státu – diplomacii, ekonomiku, **ozbrojené síly** a informační (mediální) politiku.

Na domácí půdě v podmínkách **České republiky** je jednoznačně nejpozitivějších událostí pokračující postupné navyšování domácího rozpočtu na **obranu**. Ten je umožněn nejen nalezeným konsenzuálním stanoviskem koaliční vlády, ale také konjunkturou domácí ekonomiky. Dobře fungující ekonomika ale přináší také vedlejší, pro **obranu** nepříjemné dopady.

S predikovaným průměrným ročním nárůstem HDP **ČR** na úrovni cca 2 % bude procentuálně vyjádřený obranný rozpočet naší země i při pravidelném meziročním nárůstu výdajů na **obranu** o cca 4 mld. Kč stagnovat, spíše však klesat, a to až na nepříjemných 0,97 % v roce 2020. Naplnění slibu koaliční vlády - dosažení 1,4 % podílu obranných výdajů na HDP za těchto podmínek začíná vypadat nereálně a bude možné jen za podmínky dalšího navýšení meziročního růstu výdajů na **obranu** na cca dvojnásobek.

Je ale **ministerstvo obrany** schopné tyto zdroje efektivně využít v současném systému ročního rozpočtování? Není čas na další závažná rozhodnutí v oblasti branné legislativy o přechodu na několikaleté investiční fondové financování po vzoru předválečného **Československa**? Vždyť velké přezbrojovací projekty trvají v průměru 3-7 let a jejich uskutečnění vyžaduje nejen politický konsenzus, ale také dlouhodobě dostupné a vyčleněné zdroje.

Varianta je také odejít od procentuálního vyjadřování podílu obranných výdajů na **obranu** a používat jen přírůstky v absolutních číslech a míru naplnění požadavků plynoucích z **obrného plánování NATO**. Argumentace pro tento **přístup** je jednoduchá – procenta podílu na HDP nic neříkají o tom, jak efektivně je naplněna potřeba obranyschopnosti daného státu, zda je to moc nebo málo pro jeho **ozbrojené síly** vzhledem k jejich početnímu stavu a technologické úrovni. Současná vláda **ČR** obrátila (jako jedna z mála v aliančních zemích) negativní trend ve financování **armády**, a přesto perspektivně klesneme hlouběji do pole černých pasažérů v Alianci. Ve smyslu výše uvedených faktů tak ztrácí procentuální vyjádření svou argumentační hodnotu i pro politiky.

Další negativum rostoucí ekonomiky **ČR** je velmi nízká míra nezaměstnanosti na úrovni 4,1 % (aktuálně nejnižší v **EU**) a tedy vysoká poptávka po kvalifikované pracovní síle na trhu práce. Ta společně s nepříznivým demografickým vývojem ztenčuje náborové zdroje pro **ministerstvo obrany** i

ministerstvo vnitra. Není čas na prioritizaci a místo soupeření o nedostatečné lidské zdroje mezi silovými **resorty** na sladění jejich personálních politik?

Shodně s vystupujícími na **konferenci** pak předpokládám, že alespoň některé z položených otázek zodpoví právě probíhající Audit národní bezpečnosti – za předpokladu, že nesklouzne k obecným frázím nebo k přesvědčování, že vše je vlastně v pořádku. Je jistě pozitivní, že narostla podpora **armády** a zároveň jsme v **ČR** nezaznamenali žádné výrazné **bezpečnostní incidenty**. Zůstávají však závažné nedodělky v oblasti nedokončené branné legislativy a **obrného plánování**.

Panel moderovaný Jakubem Kulhánkem ukázal poměrně jasný posun v komplexním vnímání bezpečnosti. Jako mimořádně pozitivní můžeme hodnotit zahájení diskuze na téma **bezpečnostního systému** – a nikoliv už pouze o jeho jednotlivých složkách.

Podobný přístup lze koneckonců pozorovat ve vztahu k hrozbám na úrovni celé Aliance, kde došlo k pochopení, že téma migrační vlny je nutno úzce propojit s terorismem tak, aby mělo vůbec nějakou relevanci pro **resorty obrany**. I tak lze ale dnes úspěšně polemizovat o schopnosti **bezpečnostních složek** aliančních zemí například sledovat radikály mezi migranty anebo mít pod **kontrolou** možnou radikalizaci skupin utečenců v detenčních zařízeních při jejich integraci do nového prostředí.

Téma Ruska je tradičně mnohem lépe uchopitelnější. Otázkou dlouhodobě zůstává, nakolik je dnes tato hrozba skutečně realitou. Celá řada zemí k ní přistupuje spíše na základě svých historických zkušeností – Polsko a pobaltské státy slouží jako skvělý příklad. Mocenské ambice a schopnosti Kremlu jsou každopádně silně přeceňovány a mnohdy i tendenčně zneužívány - pravděpodobnost **útku** na území Aliance je přitom malá a lze jen těžko definovat konkrétní zisk, který by Moskvě z takového kroku plynul.

Nelze ale zpochybnit fakt, že Rusko porušilo standardy **mezinárodního práva** a destabilizací a šířením neklidu ve svém okolí se snaží vrátit do pozice velmoci. Nestabilní a názorově nejednotné okolí je pro ně náhradou tradiční a historicky **ověřené**, dnes však ztracené záruky bezpečnosti - strategické hloubky **obrn**, kterou mu odebírá rozšiřující se Aliance. Je tak stále nutno se ptát, jak zastrašit konvenčně i jaderně silného protivníka typu Ruska? Hodnota několika **praporů** v rámci forward presence rotujících nebo umístěných v Pobaltí je z **vojenského hlediska** sporná už s ohledem na jejich pohotovost, bojovou hodnotu, možné problémy s **interoperabilitou** takového **mezinárodního** uskupení, jeho udržitelností apod.

Jde každopádně o politický koncept, kdy potenciální **útok** na tyto jednotky by byl současným **útokem** na několik států Aliance, který ale Rusko sám o sobě nezastraší. Je nutné ho kombinovat s **protiraketovým** štítem, modernizovaným a nově rozmístěným jaderným potenciálem Aliance, zrychleným rozhodovacím procesem a většími pravomocemi delegovanými na **vojenské velitele NATO** v Evropě. V neposlední řadě také potřebujeme skutečně akceschopné národní síly se schopností realizovat to, co nám pravidelně ukazuje Rusko – velká **cvičení** na úrovni divizí a sborů.

Druhý panel, který se věnoval nadcházejícímu **summitu** ve **Varšavě**, by se dal shrnout heslem „Odstrašení, jednota a akceschopnost“.

Z úst **náčelníka generálního štábu Josefa Bečváře** zazněla na úvod sumarizace změny úkolů **Armády ČR** v běhu let 1990 do dneška. Hrozby podle něj existují a jsou popsány, k nim musí existovat odpovídající potřebné schopnosti. Ze strategických dokumentů především Koncepce výstavby **AČR** reaguje na politické zadání a předpokládá schopnost plnit úkoly na území i mimo něj vyváženou **armádou** pro plné spektrum operací s přiměřenou **specializací**.

Profesionální **armáda** s podporou záloh je i nadále upřednostňovaným řešením, na němž se nic nemění. Nicméně princip dobrovolnosti má jisté rezervy - nezaručuje jistotu dosažení potřebného množství záloh. Rychlost **nástupu** hrozby se změnila na týdny až měsíce a tak se vytvořil rozdíl mezi tzv. dostupnými silami a všemi silami a prostředky generovanými na bázi dlouhodobé mobilizace.

Potřeby a nedostatky ve schopnostech není nutno ani zamlčovat, ale ani zveličovat a dramatizovat. Jakmile budou kompletně, kvalitativně a kvantitativně věrohodně popsány, je nutné vytvořit na úrovni vlády a parlamentu bezpodmínečně podmínky pro eliminaci nedostatků a vymezit roli všech **ministerstev** při dosahování požadovaného stavu. To zaručí **ČR** věrohodnost naší **bezpečnostní politiky**.

Opakovaně byla rovněž zmíněna potřeba zvýšit odolnost společnosti (resilience). Zdá se však, že z tohoto slova se stává spíše módní pojem – aniž by bylo jasné, co vše se za tímto pojmem skrývá. Jak například vybavit občany strategickou odolností v demokratické společnosti při absenci **branné výchovy** a nesjednocených učebních osnovách na **základních** a středních **školách**. Jak zvýšit energetickou a surovinovou nezávislost země, aby odolávala ekonomickým tlakům protivníka? Jaká je role svobodných sdělovacích prostředků?

Stále častěji se ukazuje, že naše hromadné sdělovací prostředky - jeden z výdobytků západní demokracie - jsou v čase krize velmi jednoduše využitelné propagandisticky schopným protivníkem. Lapidárně řečeno – za naše koncesionářské poplatky dáváme prostor propagandě nepřítele. A je jedno, zda se jedná o Islámský stát nebo Putinovo Rusko. Zrovna tak nemáme úplně jasno jak, kým a kdy vystavět strategickou komunikaci (STRACOM) a zda toho jsme schopni na úrovni **ČR** a **NATO** vůbec dosáhnout.

Zatímco po minulé **konferenci** se zdálo, že slabiny v zajištění **obran**y existují spíše na úrovni vnitrozoborční úrovni, vývojem uplynulého roku je stále více zřejmé, že sahají mnohem dále. I přes to, že **resort obrany** určité pokroky udělal a povedlo se například schválit důležité koncepční dokumenty (Dlouhodobý výhled, KVAČR atd.) či legislativu, spousta času se promrhala řešením otázek, které **armádě** primárně nepřísluší řešit (migrační krize).

Přehlédnout nelze ani to, že **resort obrany** od minulé **konference** jen velmi málo pokročil v důležitých akvizičních programech a - lapidárně řečeno – nic nekoupil. Pozitivní nicméně je, že došlo k mnohem větší akcentaci toho, že problémy, se kterými se potýká naše **obrana**, nejsou omezeny jen na **resort** a **armádu** samotné a mají širší alianční, jakož i celospolečenské konotace.

Při pohledu na témata řešená v současném roce je jasné, že kritické bude zaprvé v krátkodobém horizontu udržet vnitřní soudržnost Aliance, jejíž pokles je aktuálně významnou hrozbou. Nadcházející **summit NATO** ve **Varšavě** tento problém nesporně pokryje.

Mnohem závažnější a dlouhodoběji působící výzvou je odolnost společnosti. Její nízká úroveň totiž není způsobena ani tak ruskou propagandou, terorismem a už vůbec s námi nesouvisející migrací. Jejím jádrem je zjevně klesající důvěra veřejnosti v politické struktury, politické strany a tradiční hodnoty a na **konferenci** velmi správně zaznělo varování před ponecháním takového vývoje bez náležité pozornosti.

Rovněž politická korektnost a zvyšující se odcizení politických elit a obyvatelstva se zdá být možným kamenem úrazu snahy o dosažení vyšší odolnosti společnosti. Stále totiž platí premisa, že aby občan byl ochoten stát bránit, musí se s ním ztotožnit – a politická elita, integrita jejich slov a činů je tím, co stát v očích veřejnosti reprezentuje především.

brigádní **generál** (v záloze) František Mičánek
autor je ředitelem Centra bezpečnostních a **vojenskostrategických studií Univerzity obrany**

URL| http://www.natoaktual.cz/nase-bezpecno...zy.aspx?c=A160606_101122_na_analyzy_m02